

Фикҳ дарслари (103-дарс). Сувларнинг турлари

14:09 / 17.09.2020 6205

(биринчи мақола)

هُجْرًا إِذَا أَلِيَّ، رَهْطًا وَبَطَلًا وَتَخَاوًا، تَكْمُلًا لِأَبَرِّيَعَتٍ نِإْوِ، ضَرَّالْ أَوْ أَمَّسَلِ أَمَّابِ أَضْوَتِي وَ
سَجَنَ وَبَطَلًا تَخَاوًا وَبَطَلًا نِإْوِ، فَاطَّنًا لِهَبِّ دَصْقِي أَلِ أَمَّ وَهَوِّ، أَحْبَبْتُ هَرِّيَعًا وَأَمَّ لِعَبِّ طَنْعِ
رِّيَعِ إِذَا أَلِيَّ، سَجَنِي أَلِ، فَغَلَّابِ هُضْرًا رَسَحَنَتِ أَلِ رُشَعِ يَفِ أَرْشَعِ وَأَيَّرَاجَ نَاكَ نِإْفِ
تَوَمَّبِ أَلِ وَبَطَلًا وَبَطَلًا أَلِ أَمَّ تَوَمَّبِ سَأَبِ أَلِ وَبَطَلًا نِإْوِ، هَرِّيَعِ وَأَهْنَوْلِ وَأَهْمَعِ
لَمُعْتَسِ أَمَّابِ أَلِ وَرَمَثِ وَأَرَجَشِ نِمَّ رَصُتْ عِ أَمَّابِ أَضْوَتِي أَلِ وَبَطَلًا سَمَّ دُؤَلِ سَيْلِ أَمَّ
بَطَلًا دَحْرَ فَرَّوْ وَأَهْبَرُّقَلِ

Осмон ва ер суви ила таҳорат қилинади, гарчи кўп туриш ила ўзгарган ёки унга пок нарса аралашган бўлса ҳам. Аммо (аралашган нарса) уни сувлик табиатидан чиқарган ёки (қайнатиб) пишириш ила ўзгартирган бўлса, ўша

нарсдан назофа (тозалик) қасд қилинган бўлмаса, (у билан таҳорат қилиб) бўлмайди.

Агар унга нажас аралашган бўлса, оқар сув ёки ўнга ўн бўлиб, ҳовучлаб олганда ери очилиб қолмайдиган бўлса, у нажас бўлмайди. Аммо таъмини, рангини ёки ҳидини ўзгартирса, нажас бўлади. Лекин ундай (оқар сув ёки ўнга ўн бўлиб ҳовучлаб сув олинганда ери очилиб қолмайдиган) бўлмаса, нажас тушган сув ҳам нажасга айланади.

Сувда туғиладиган ва оқар қони йўқ нарса (сувда) ўлиб қолса, ҳечқиси йўқ. Дарахт ёки мевадан сиқиб чиқарилган ва қурбатга ёки бетаҳоратликни кетказиш учун ишлатилган сув ила таҳорат қилинмайди.

Бу жумлаларда қандай сув билан таҳорат ва ғусл қилиш мумкинлиги ва қандай сув ила жоиз эмаслиги ҳақида сўз бормоқда. Келинг, уларни бирма-бир ўрганиб чиқайлик.

Осмон ва ернинг суви ила таҳорат қилинади, гарчи кўп туриш ила ўзгарган ёки унга пок нарса аралашган бўлса ҳам.

«Осмон суви» деганда ёмғир, қор, дўл ва шудринг кабилар анланади. Аллоҳ таоло Анфол сурасида:

بِهِ يُطَهَّرُكُمْ مَاءَ السَّمَاءِ مِنْ عَلَيْكُمْ وَيُنَزَّلُ

«У сизни поклаш учун устингизга осмондан сув туширган эди», деган (11-оят).

Шунингдек, Аллоҳ таоло Фурқон сурасида:

طَهُورًا مَاءَ السَّمَاءِ مِنْ أَنْزَلْنَا

«Ва осмондан пок сув туширдик», деган (48-оят).

«Ер суви» деганда булоқ, қудуқ, чашма, дарё ва денгиз сувлари кўзда тутилади.

Аллоҳ таоло Зумар сурасида:

الْأَرْضِ فِي بَنِيَعٍ فَسَلَكَهُمْ مَاءَ السَّمَاءِ مِنْ أَنْزَلَ اللَّهُ أَنْ تَرَى الْم

«Аллоҳ осмондан сув тушириб, уни ердаги манбалардан оқизиб қўйганини кўрмадингми?!» деган (21-оят).

Ер юзидаги ҳамма сувларни Аллоҳ азза ва жалла осмондан ёғдирган. Хоҳ булоқ ва қудуқлар, хоҳ ер ости дарёлари ва ер усти дарёлари суви бўлсин, ҳамма-ҳаммасини Аллоҳ таоло осмондан тушириб қўйгандир.

مَلَسُوهُ لَعَلَّ يَلْعَلْ لَوْ سَرَّ لُجْرَ لَأَسْفَلَ لَعَلَّ يَصْرَعُ زَيْرُهُ بَأَنْ
أَنْضَوْتُمْ إِنْ لَمْ يَلْقَ الْغَمَّ لَمْ حَنْ وَرَحَّبُ الْكُرْنِ إِنْ لَعَلَّ لَوْ سَرَّ أَيُّ لَأَقْفَ
لُحْلُحٌ هُوَ وَهُوَ طَلَّاهُ «هَلْ لَعَلَّ لَوْ سَرَّ لَأَقْفَ لَعَلَّ لَوْ سَرَّ لَأَقْفَ، أَنْ شَطَعَ هَبْ
نَنْ سَلَّ أَبْ حَصَّ أَوْرَ». هَتْ تَيْمَ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Бир киши Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан сўради:

«Эй Аллоҳнинг Расули, албатта, биз денгиз(кемаси)га минамиз. Ўзимиз билан озгина сув оламиз. Агар у билан таҳорат қилсак, чанқаймиз. Денгизнинг сувидан таҳорат қилаверайликми?»

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«У суви пок, ўлимтиги ҳалол нарсадир», дедилар».

«Сунан» эгалари ривоят қилишган.

Мазкур сувларнинг ҳаммаси покдир ва покловчидир.

Агар кўп туриш ила ўзгарган ёки унга пок нарса аралашган бўлса ҳам.

لَعَلَّ يَلْعَلْ لَوْ سَرَّ لُجْرَ لَأَسْفَلَ لَعَلَّ يَصْرَعُ زَيْرُهُ بَأَنْ
أَنْضَوْتُمْ إِنْ لَمْ يَلْقَ الْغَمَّ لَمْ حَنْ وَرَحَّبُ الْكُرْنِ إِنْ لَعَلَّ لَوْ سَرَّ أَيُّ لَأَقْفَ
لُحْلُحٌ هُوَ وَهُوَ طَلَّاهُ «هَلْ لَعَلَّ لَوْ سَرَّ لَأَقْفَ لَعَلَّ لَوْ سَرَّ لَأَقْفَ، أَنْ شَطَعَ هَبْ
نَنْ سَلَّ أَبْ حَصَّ أَوْرَ». هَتْ تَيْمَ

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Бир одамни туяси йиқитди (ўлди). У эҳромда эди. Биз Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан эдик. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Уни сув ва сидр ила ювиб, икки кийимда кафанланглар. Унга хушбўй суртманглар ва бошини ҳам ёпманглар, чунки Аллоҳ уни қиёмат куни талбия айтган ҳолида тирилтиради», дедилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

Сувнинг ҳоли ўзи шуни талаб қилади, чунки сувга турли нарсалар тушиб ёки қўшилиб туриши табиий ҳол. Мисол учун, тупроқ, дарахтларнинг барги, чўпу хаслар ва бошқалар.

Ҳанафий мазҳаби бўйича, сувга суюқ бўлмаган пок нарса аралашса, унинг поклигига зарар етказмайди.

Аммо (аралашган нарса) уни сувлик табиатидан чиқарган ёки (қайнатиб) пишириш ила ўзгартирган бўлса, ўша нарсадан назофа (тозалик) қасд қилинган бўлмаса, (у билан таҳорат қилиб) бўлмайди.

Бу ҳолатларда мазкур сувни таҳоратга ишлатиб бўлмайди.

Тозалик мақсадида сувга баъзи нарсалар қўшиб ишлатилади. Ўша нарсалар сувни ўз табиатидан чиқариб юбормаса, у сувни таҳорат ва ғусл учун ишлатиш мумкин. Масалан, кофур – мусулмон ўлкаларида кенг ишлатиладиган хушбўй модда бўлиб, майитни ювишда уни сувга қўшиб ишлатилади. Бунда жасад тез қотади ва тез айнимайди.

Агар унга нажас аралашган бўлса, у оқар сув ёки ўнга ўн бўлиб, ҳовучлаб олганда ери очилиб қолмайдиган бўлса, у нажас бўлмайди.

Бу жумладаги «ўнга ўн» ибораси сув сақланадиган ҳовузнинг ҳажмини билдириш учун айтилган. Яъни, сув сақланадиган ҳовузнинг кенглиги ўн аршинга ўн аршин, эни ҳам, бўйи ҳам ўн аршиндан бўлса ва ундан ҳовучлаб сув олганда тагидаги ер очилиб қолмайдиган даражада чуқур бўлса, унинг бир тарафига нажас тушганда бошқа тарафидан таҳорат қилаверса бўлади, чунки бу ҳажмдаги ҳовузлар оқар сувнинг ҳукмида бўлади. Бунда ҳовузнинг сатҳи юз газ бўлса бўлди. Ҳовуз хоҳ доира шаклида бўлсин, хоҳ учбурчак шаклида бўлсин ёки эни тор, бўйи узун шаклда бўлсин, фарқи йўқ.

Ҳанафий мазҳаби уламолари, нажас нарса тегиши билан ёки тушиши билан нопок бўлиб қолмайдиган энг оз сув миқдори – эни ўн аршин, бўйи ўн аршинли ҳовузнинг сувига тенг, деганлар.

«Аршин» деганда ўртача одамнинг бармоқлари учидан тирсагигача бўлган узунлик тушунилади, бу 61,2 см.га тенг. Демак, эни ва бўйи 6 метру 12 см.дан бўлган ҳовузнинг суви ҳанафий мазҳаби бўйича, нажас нарса тушса, нопок бўлмайдиган энг оз сув ҳисобланар экан.

(Давоми бор)

«Кифоя» китобидан